

عنوان مقاله:

تحولات معنایی «ور / بر»

محل انتشار:

پژوهش های زبانی، دوره 9، شماره 2 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

احسان چنگیزی - استادیار گروه زبانشناسی دانشگاه علامه طباطبائی

الهه حسینی ماتک - دانشجوی دکتری گروه زبان شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی

خلاصه مقاله:

برخی از صورت های زبانی طی تحولات زبان، چندمعنا می شوند و ممکن است معنای اولیه خود را از دست بدهند. گاهی این صورت ها در ساختارهای مختلف به صورت رسوبی باقی می ماندند و معنی اصلی آنها جز از طریق بررسی های تاریخی، قابل درک نیست. در زبان فارسی امروز، «ور / بر» به معنی «کنار، سمت، سو، نزد، پیش» به کار می رود. در این پژوهش با استفاده از داده های زبان اوستایی، فارسی میانه و متون ادب فارسی در دوره اسلامی، معنی اولیه «ور / بر» و تحولات معنایی آن مشخص می گردد. همچنین، روند واژگانی شدگی صورت های زبانی ساخته شده با «ور / بر» و فرایند دستوری شدگی آن بررسی می شود. «ور / بر» در زبان اوستایی varah- و در زبان فارسی میانه war به معنی «سینه» بوده است. در فارسی دری (متون نظم و نثر دوره اسلامی)، «بر» با توسیع معنایی، معنی «آغوش» و از طریق مجاز و استعاره، معنی «کنار، سمت، پیش، نزد» و «مقابل، جلو» یافته است. امروزه «ور / بر» در ساختمان واژه هایی همچون «بروبازو، برورو» و نیز در عبارت های «دربرداشتن» و «دربزرگرفتن» به کار می رود و اگر چه برای فارسی زبانان، از منظر ساختوازی قابل تشخیص است، اما از منظر معنایی تیره به نظر می رسد. این کلمات مرکب و ساخت های نحوی مراحل آغازین واژگانی شدگی را طی می کنند. «ور / بر» امروزه، به عنوان اسم در معنی «کنار، سمت، نزدیک»، در ساخت های مانند «این ور» و «بر خیابان» رایج است. در ساخت «ور دل کسی نشستن»، «ور» حرف اضافه به معنی «نزد، پیش» است که افزون بر معنی مکان نشانه هایی از معانی اصلی خود را نیز به همراه دارد.

کلمات کلیدی:

ور، بر، تغییر معنایی، دستوری شدگی، واژگانی شدگی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1213750>

